

POSTÁN ÉRKEZETT

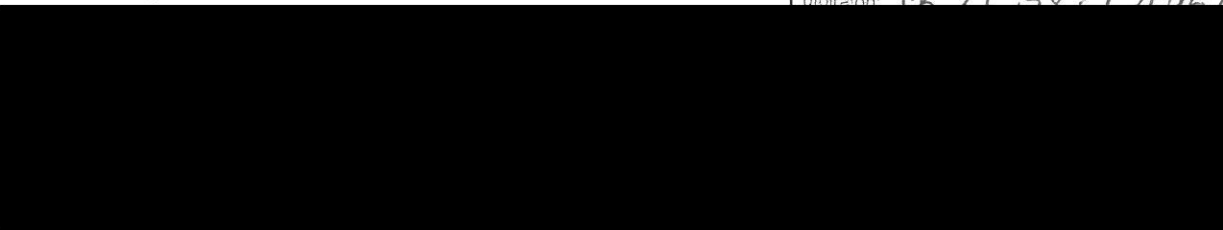
Magyarország Alkotmánybírósága

1015 Budapest Donáti u. 35-45.

Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság

Tisztelt Alkotmánybíróság!

A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság	
Ügyszám kezdőiraton:	
Érkezett:	2019 -09- 09
Példányszám:	1
Melléklet:	15
Ügyszám utóiraton:	h-k 27 382 / 2016 / 28

(ügyvédi meghatalmazás P/2. szám alatt csatolva) a következő

alkotmányjogi panasz indítványt

terjesztem elő.

Kérelem

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/ 0 1 4 6 5 - 0 / 2019	
Érkezett:	2019 SZEPT 13.
Példány:	1
Melléklet:	20 db
Kezelőiroda: ulu	

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Kúria Kfv.VI.37.116/2018/6. számú ítéletét, mint alaptörvény-ellenes bírói döntést megsemmisíteni szíveskedjék.

Jogalap

Kérelmem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének XXIV. Cikk (1) bekezdése (tisztességes hatósági eljáráshoz való jog) és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése (tisztességes eljáráshoz való jog, jogorvoslathoz való jog).

Kérelmem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 27. § (1) bekezdése, amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisíti az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

Indítványozó személyes érintettsége

Az Indítványozó személyes érintettségét igazolja, hogy a Kúria előtti eljárásban felperesi minőségben vett részt.

Határidő

A P/3. szám alatt csatolt végzést 2019. július 8. napján kézbesítették Indítványozó részére, így az Abtv. 30. § (1) alapján az alkotmányjogi panasz határidőben került benyújtásra.

Jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Megállapítható, hogy indítványozónak a támadott végzésekkel szemben további jogorvoslati lehetőség nem volt biztosítva. A Kúria ítéletével szembeni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Alapvető alkotmányjogi jelentőség és bírói döntést érdemben befolyásoló Alaptörvény-ellenesség

Jelen ügy alapvető alkotmányjogi jelentőségét az a speciális helyzet adja, hogy Indítványozó esetében azonos tényállású – gyakorlatilag párhozamos lefolyású – hatósági és bírósági eljárások lezárásaként a Kúria bár elvi tartalmát tekintve egyező, rendelkező részében eltérő ítéletet hozott, amelynek eredményeként az Indítványozónak sérült a bírósághoz és jogorvoslathoz való joga is. Mindkét eljárásban az Indítványozóval szemben erdőgazdálkodási bírság került kiszabásra, mivel az előzetesen bejelentettnél nagyobb területen hajtott végre fakitermelést. A hatóság határozataival szemben megegyező jogi érveléssel kereseteket nyújtott be Indítványozó a Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, amely bíróság mindkét esetben a hatóságot – alig eltérő indokolás alapján - új eljárás lefolytatására kötelezte az igazságügyi szakértő véleményére alapozottan megállapított tényállás szerint. Indítványozó a számára kedvező ítéletekkel szemben nem élt felülvizsgálati kérelemmel, az alperes hatóságok azonos indokokkal kérték a Kúriától az ítéletek felülvizsgálatát.

A felülvizsgálati eljárás eredményként a Kúria azonos okra alapozva rendelkezik a Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéleteinek hatályon kívül helyezéséről, azonban az egyik esetben a hatóságokat új eljárás lefolytatására kötelezte, míg a jelen ügy tárgyát képező ügyben az Indítványozó keresetét elutasította. A Kúria ezáltal megsértette azon alkotmányos kötelezettségét, hogy egységesítse a joggyakorlatot, kiszámíthatóvá téve azt. Ezzel összefüggésben tehát Indítványozónak sérült az Alaptörvény XXIV. Cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz való joga és XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított bírósághoz és jogorvoslathoz való joga az Alaptörvény B) Cikkében foglalt jogállamiság elvébe ütközően is.

A panasz hangsúlyozottan nem ütközik az ún. negyedfokú jogorvoslat tilalmának elvébe, mivel nem a bíróságoknak az erdőgazdálkodásra vonatkozó jogszabályokkal kapcsolatos jogértelmezésének kérdésében kéri Indítványozó az Alkotmánybíróságtól a döntéshozatalt, vagy nem önmagában azért él alkotmányjogi panasszal az Indítványozó, mert a pert elvesztette (a pervesztés *conditio sine qua non*-ja minden alkotmányjogi panasznak természetesen). A beadványban foglaltakat semmiképpen nem lehet ekként értelmezni, az egyértelműen ellentétes lenne az Indítványozó előadásával és annak szándékolt tartalmával, mely tehát nem „önmagában” támadja a bírói döntéseket, hanem a fentiekben már jelzett és a továbbiakban részleteiben kifejtendő alkotmányjogi kontextusban.

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI törvény 52. § (5) bekezdése értelmében az Indítványozó kéri adatai zártan kezelését.

...

I.

TÉNYEK

Indítványozó erdőgazdálkodó több erdőrészletben – [REDACTED]
[REDACTED] évben – tarvágást hajtott
végre, amelyet a bejelentéssel megegyezően a tárgyévben elszámolt. A letermelést követően
végrehajtott szakhatósági területi bejárások és ellenőrzések során egyetlen alkalommal sem
vetődött fel a területi eltérés tényállása, az engedély nélküli fakitermelés vélelme.

Ezt követően a Somogy Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya Erdészeti Osztálya az országban egyedülálló vizsgálatot végzett, amely során 2010 évig visszamenőleg „ortofotós kiértékeléssel” elemezték ki a végrehajtott fakitermelési munkák területeit. (Az ortofotó megjelenésében a hagyományos fényképre hasonlít, de mentes annak minden geometriai torzulásától, egységes méretarányval rendelkezik, így rajta pontos mérések végezhetőek.) Ezen kiértékelés eredményeiről és a levont következtetésekről az erdőgazdálkodó Indítványozó nem kapott teljeskörű tájékoztatást.

Indítványozót a Somogy Megyei Kormányhivatal, mint elsőfokú hatóság 2016. március 7. napján kelt SOG/39/572-5/2016. számú határozatával (**P/4. szám** alatt csatolva) a 2009. XXXVII. törvény (továbbiakban: Evt.) 107. § (1) bekezdés a) pontja alapján 4.369.000,- forint erdőgazdálkodási bírsággal sújtotta a [REDACTED] erdőrészletben végzett tarvágással összefüggésben, amit a másodfokú hatóság 2016. április 23-án kelt határozatával (**P/5. szám** alatt csatolva) 3.757.400,- forintra megváltoztatott. Az [REDACTED] erdőrészlet vonatkozásában SOG/576-3/2016. számú határozatával (**P/6. szám** alatt csatolva) ugyanezen okok alapján 2.020.000,- ft erdőgazdálkodási bírságot szabott ki Indítványozóra a hatóság, míg a [REDACTED] erdőrészlet tekintetében a SOG/39/571-3/2016. számú végzésében (**P/7 szám** alatt csatolva) pedig 5.116.600,- forintot, amit a másodfokú hatóság 4.853.000,- forint erdőgazdálkodási bírságra megváltoztatott 2016. április 26-án (**P/8. szám** alatt csatolva).

Az erdőgazdálkodási bírság kiszabásának indokaként a hatóság arra hivatkozott, hogy Indítványozó a fakitermelés végzése során a bejelentett terület mértékét túllépve, a bejelentést meghaladóan végzett fakitermelést és az Evt. 107. § (1) bekezdés a) pontja szerint az erdőgazdálkodóra erdőgazdálkodási bírságot kell kiszabni, ha az erdőgazdálkodó erdejében bejelentés nélkül végzett fakitermelésre megbízást adott vagy a fakitermelésről tudomással bírt és azt haladéktalanul nem jelentette az erdészeti hatóságnak.

Az Indítványozó mindhárom határozat bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte. A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.383/2016/9/I. számú végzésével egyesítette a három ügyet.

Indítványozó keresetleveleiben (**P/9. szám** alatt csatolva) kifejtette, hogy sérelmezi, hogy az ortofotós kiértékelésről kizárólag az eljárást megindító végzésben értesültek, a letermelést

követően végrehajtott szakhatósági területi bejárások és ellenőrzések során nem került megállapításra a bejelentést meghaladóan végzett fakitermelés. Indítványozó jogi érvelése értelmében az erdőgazdálkodási bírság kiszabása jogsértő, mivel az Evt. 107. § (1) bekezdése nem alkalmazható esetben, ugyanis nem történt sem bejelentés nélküli fakitermelés, sem pedig tudomása nem volt a fakitermelési többletről, tehát nem teljesül a bejelentés nélkül végzett fakitermelés tényállása tekintettel arra, hogy Indítványozó minden erdőrészlet tekintetében szabályszerű bejelentést tett a fakitermelésről, a területi eltérésről pedig nem volt tudomása.

A hatóság által kimutatott területi eltérés kizárólag tévedés következménye, ami nem kezelhető azonos módon egy illegális fakitermeléssel. **A hatóságoknak vizsgálnia kellett volna az üzemtervi adat és térkép** – amelyre alapozottan Indítványozó szakszemélyzete a területrész kijelölését végezte – **megbízhatóságának kérdését.**

Indítványozó keresetében hivatkozott a terepi körülmények között elvégzett mérésekre vonatkozó 153/2019. (XI.13.) FVM rendelet (továbbiakban: FVM rendelet) 24. § (4) bekezdésére, amely szerinti 5 méteres mérési tolerancia tartományban az elvégzett fakitermelés során mutatkozó területi eltérésnek Indítványozó szerint bele kell férnie, azonban erre vonatkozóan sem történt semmilyen vizsgálat a hatóság részéről. Indítványozó álláspontja, hogy a tervezett és megvalósított fakitermelés között érdemi eltérés nem állapítható meg, mivel a többlet a felkészítési szint minimális emelkedéséből, a fatömeg meghatározási metodika hibás alkalmazásából adódik. Indítványozó a helyi viszonyokra jellemző szorzószám vagy a kitermelési tapasztalatok alkalmazását tartja indokoltnak az alkalmazott fatömeg meghatározási módszerrel szemben. A fakitermelés végrehajtásakor az erdőgazdálkodási tevékenység bejelentőjében megadott paraméterektől való szándékos eltérés Indítványozó részéről nem történt. Az eljáró hatóságok nem vettek figyelembe az ügy szempontjából fontos körülményeket, különös tekintettel a térképi hibákkal kapcsolatos észrevételeket.

Alperes kereseti ellenkérelmében (P/10. szám alatt csatolva) kifejtette, hogy a bírságösszeg megállapításához a vonatkozó jogszabályok nem biztosítanak mérlegelési és méltányossági jogkört a hatóságok részére abban az esetben sem, ha a bejelentett területen felől elvégzett fakitermelés területkijelölési hiba folytán következett be. Az Indítványozó esetleges tévedése ezért nem értékelhető, ugyanis az ügyben objektív felelősség elve van jelen. Alperes szerint

nincs olyan számítási módszer, ami egészen pontos eredményt adhat a kitermelt fatérfogatra vonatkozóan a fakitermelés óta eltelt időre tekintettel.

Az üzemtervi adat-és térképhiba tekintetében tett állításainak, a terület határainak kijelölésével, mérési pontossági toleranciával kapcsolatban a bizonyítás Indítványozót terhelte és ezért magánszakértői véleményt csatolt, illetve a szakkérdés eldöntése végett [REDACTED] [REDACTED] igazságügyi szakértőt vezetett perbe, aki a magánszakértő megállapításaival egyetértett.

A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.383/2016/22/II. szám ítéletében (**P/11. szám** alatt csatolva) az elsőfokú hatóságokat új eljárás lefolytatására kötelezte. Az ítélet indokolásában a bíróság hivatkozik a Ket. 3. § (2) bekezdés b) pontjára, mely szerint a hatóságnak a tényállás tisztázása során minden, az ügy szempontjából fontos körülményt figyelembe kell vennie. A bíróság megállapította, hogy a mérési pontosság tekintetében az alperesi hatóság csupán csak állította, hogy a mérési hibahatár minden oldalon valószínűsíthetőleg nem következik be, e körben azonban állítását nem támasztotta alá, bizonyítást nem indítványozott. A fatömeg számítása során az eljáró hatóság nem vette figyelembe a hibahatárt a túlvágás meghatározásakor, amely kihatott a fatömeg meghatározására. A bíróság a bizonyítékok értékelése alapján megállapította, hogy a [REDACTED] erdőrészlet kivételével az erdőrészletek esetében a bejelentéstől való eltérés nagysága hibahatáron belüli, ezért a bejelentéstől eltérő fakitermelés nem állapítható meg. Az alperes hatóság a Ket. 3. § (2) bekezdés b) pontját és az 50. §-át eljárása során megsértette, amikor a tényállás tisztázása során elmulasztotta a mérési hibahatár alkalmazását, illetőleg annak figyelembevételét a túlvágás, majd az erre épülő fatömeg meghatározás során. Továbbá megállapította a bíróság a Ket. 1. § (2) bekezdésében meghatározott szakszerűség követelményének sérelmét is, tekintettel a szakmai szabályok figyelmen kívül hagyására.

Az alperes hatóság a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete ellen felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő (**P/12. szám** alatt csatolva), melyben kifejtette, hogy álláspontja szerint a szakértőnek az erdészeti hatóság által használt mérőműszer területmérésre vonatkozó hibahatárral kapcsolatos megállapításai teljességgel megalapozatlanok. A hatóság álláspontja szerint az Indítványozó csak abban az esetben tudta volna bizonyítani, hogy nem az erdészeti hatóság által megállapított területe végzett többletkitermelést, ha igazságügyi földmérő szakértő felméri az érintett terület nagyságát, azonban erre nem került sor a perben.

Az alperes hatóság ezért sérelmezte, hogy a bíróságnak a megismételt eljárásra vonatkozó utasítása szerint az elsőfokú hatóságnak a bíróság által megállapított tényállásnak megfelelően kell meghoznia döntését, nem pedig új mérések alapján.

Indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében kifejtette (**P/13. szám** alatt csatolva), hogy az alperes hatóság felvetéseinek elbírálása nem képezheti felülvizsgálati eljárás alapját. Felvetései – miszerint a szakértő által végzett próbamérések nem igazolják, hogy a hatóság által alkalmazott mérőeszközzel nem lehet nagyságrendileg helyesen területet mérni - olyan bizonyítási kérdésekre vonatkoznak, amelyek tekintetében bizonyítási indítvánnyal a bírósági eljárásban nem élt a hatóság. A Kúria gyakorlata értelmében a felülvizsgálati eljárásban bizonyítékok felülmérlegelésének, újraértékelésének már nem lehet helye. A felülvizsgálati kérelemben kifogásolt igazságügyi földmérő szakértő kirendelésének elmulasztása nem róható Indítványozó terhére, mivel a hatóság által mért GPS adatok területi pontosságának ellenőrzése nem képezte az eljárás tárgyát, a kirendelt szakértő számításait a hatóság által felvett területnagyságok alapján számította. Az eljárás tárgyát annak megállapítása képezte, hogy az FVM rendelet 24. § (4) bekezdésében az erdőgazdálkodó felé kötelezettségként megfogalmazott 5 m-es hibahatárt az eljáró hatóság figyelembe vette-e. Az alperes hatóság felülvizsgálati kérelmében úgy hivatkozik az igazságügyi szakértő megállapításainak megalapozatlanságára, hogy a szakértőhöz kérdéseket nem indítványozott, a szakértői szemlén nem jelent meg, másik szakértő kirendelését – a bíróság többszöri tájékoztatása ellenére - nem indítványozta.

Indítványozó külön kiemelte, hogy azon alperesi megállapítás, miszerint „az erdészeti hatóság nem megfelelő pontosságú mérőműszert használt” alátámasztja a bíróság azon megállapítását, hogy hatóság eljárása során megsértette a Ket. 1. § (2) bekezdését és 3. § (2) bekezdés b) pontját.

A Kúria Kfv.VI.37.116/2018/6. számú, 2019. június 19-i ítéletében a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és Indítványozó kereseteit elutasította. A Kúria álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a pontosan és törvényesen megállapított tényállásból helytelen jogi következtetést vont le. Mivel az alperes vitatta az FVM rendelet 24. § (4) bekezdésének értelmezését és alkalmazását, a Kúria elsődlegesen ezzel a kérdéssel foglalkozott. Az FVM rendelet 24. § (4) bekezdése értelmében amennyiben a végrehajtott tevékenység nem a teljes erdőrészletet érinti, a bejelentéshez csatolni kell a végrehajtással érintett részterület – a töréspontok legalább 5 m pontosságú EOVS koordinátáin alapuló vonalakkal – ábrázoló erdészeti nyilvántartási térkép 1:10000 méretarányú másolatát. A Kúria

álláspontja szerint ezen jogszabály alkalmazhatósága az erdőgazdálkodási bírság vonatkozásában nem szakkérdés, hanem olyan jogkérdés, amelyet a bíróságnak szakértő bevonása nélkül kell eldöntenie, tehát az elsőfokú bíróság tévedett, amikor döntését ebben a körben a magánszakértő és a peres szakértő szakvéleményére alapította, mivel a szakértők jogkérdésben nem foglalhatnak állást, mert az meghaladja a kompetenciájukat.

A Kúria megítélése szerint az FVM rendelet 24. § (4) bekezdésének nyelvtani, logikai és rendszertani értelmezéséből egyértelmű – figyelembe véve az Evt. és a FVM rendelet felhívott szakaszait és alkalmazva az Alaptörvény 28. cikkében szereplő értelmezési alapelvet is –, hogy ez a jogszabályhely az erdőgazdálkodási bírság kiszabása jogalapjának ésösszepszerűségének körében nem alkalmazható.

Jelen ügy szempontjából releváns, hogy a Kúria jelen beadvány tárgyát képező ügygel azonos tényállású, Indítványozó felpereskénti részvételével lezajlott ügyben 2019. június 5-én, csupán két héttel korábban eltérő ítéletet hozott: az Indítványozó azonos tartalmú keresetét nem utasította el. A Kúria Kfv.VI.37.345/2018/5. számú ítéletében (**P/14. szám** alatt csatolva) az FVM rendelet 24. § (4) bekezdésének az abban meghatározott 5 méteres hibahatár alkalmazhatóságával kapcsolatban a jelen ügygel egyezően kimondta, hogy csak az erdészeti nyilvántartási térképre vonatkozik, így nem alkalmazható a kitermeléssel érintett természetben meghatározható területre és a bejelentéstől eltérő kitermelés miatt kiszabott erdőgazdálkodási bírság megállapítása során. A Kúria ugyanazon eljárási hibát azonosította be a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletében, amit erre tekintettel hatályon kívül helyezett, de jelen ügygel ellentétben nem utasította el az erdőgazdálkodó tartalmilag megegyező keresetét, hanem a hatóság határozatát is megsemmisítette és új eljárásra kötelezte, tekintettel arra, hogy a bíróság megállapította, hogy az ügy érdemére kiható lényeges eljárási jogszabálysértést követett el azzal, hogy nem bírálta el az üzemterv hibájára történő hivatkozást tartalmazó fellebbezést. Ez a lényeges eljárási jogszabálysértés jelen ügyben is fennállt, Indítványozó kereseti kérelmében kifejezetten hivatkozott is rá.

...

II.

A BÍRÓI DÖNTÉS ALAPTÖRVÉNYELLENESSÉGÉNEK AZ OKA

Alaptörvény XXVIII. Cikkének sérelme

Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Alkotmánybíróság klasszikus megfogalmazásában: „a tisztességes eljáráshoz való jog az Alkotmányban explicit módon nem nevesített, de az alkotmánybíróági gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésébe foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdéséből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjog” [315/E/2003. AB határozat].

„A „tisztességes eljárás” (*fair trial*) követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt tulajdonságai közül (ti. mint „igazságos tárgyalás”), hanem [...] az Alkotmány alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl az általában elfogadott értelmezése szerint a *fair trial* olyan minőség, amelyet **az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni**. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint **az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes”** [6/1998. (III. 11.) AB határozat].

A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezésére vonatkozó alkotmánybíróági gyakorlat tekintetében a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat indokolásának [19] bekezdése szerint „egy eljárás tisztességességét mindig esetről estre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembe vételével, ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tisztességes eljáráshoz való jog vizsgálata kapcsán a szükségességi-arányossági teszt alkalmazása is indokoltá válik. Az Alkotmánybíróság III/1522/2014. számú 2014. november 11-én kelt határozatában mondta ki a következőket: „A jelen ügyben azt kellett megvizsgálni, hogy a keresetindítási határidő rövidebbé, mint a bírósághoz való fordulás jogának, valamint a tisztességes eljáráshoz való jognak a korlátozása megfelel-e az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében írt szükségességi - arányossági tesztnek, mely szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” [említett határozat 152.]

Figyelemmel arra, hogy a t. Alkotmánybíróság több döntésében is hivatkozta és rendszeresen figyelemmel van a strasbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára, az alábbiakban a tisztességes eljárás kapcsán ezen fórum gyakorlatát is hivatkozzuk. A Bíróság esetjoga értelmében a tisztességes eljáráshoz való jogra való hivatkozás megillet minden olyan személyt, aki úgy véli, hogy jogellenes beavatkozás történt valamely jogának gyakorlásába, és aki azt panaszolja, hogy nem volt lehetősége arra, hogy igényét a 6. cikk 1. bekezdésében támasztott követelményeknek megfelelően bíróság elé terjessze. (ld. *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, 23 June 1981, § 44, Series A no. 43)

Az eljárás tisztessége követelményének sérelmét az EJEB csak akkor tartja megállapíthatónak, ha azt a per későbbi szakaszaiban sem orvosolták. A Bíróság többször megállapította, hogy a tisztességes eljárás kapcsán a szabályozás a Részes Állam hatásköre, annak megtartása pedig a nemzeti bíróságok elsődleges feladata. A Bíróság az ilyen természetű ügyekben az Egyezmény értelmében azt vizsgálja, hogy maga az egész eljárás természete tisztességesnek minősíthető-e. (*Elsholz v. Germany* [GC], no. 25735/94, § 66, ECHR 2000-VIII)

Indokolási kötelezettség megsértése

Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog részének tekinti az indokolt bírói döntéshez való jogot is. Figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében előírt jogszabály értelmezési kötelezettségre is, az Alkotmánybíróság azt vizsgálja, hogy az indokolási kötelezettséget előíró eljárási jogszabályokat a bíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott

követelményeknek megfelelően alkalmazta-e. Az Alkotmánybíróság tehát a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon. [IV/3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, ABH 2012,131.; Indokolás (4) bekezdése] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat. [3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, ABK 2012, 504-505.; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, ABK 2012, 622-624; Indokolás (5)].

Az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket. [összefoglalóan lásd: 7/2013. (III. 1). AB határozat].

A Kúria indokolásában elmulasztott érdemben reagálni Indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében foglaltakra, mely nem felel meg az indokolási kötelezettség alkotmányos követelményének.

A Kúria ítélete Indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmének tartalmát az indokolás hiányosságából következően nem vette figyelembe, annak tartalmi ismertetése is csak két mondatnyi. Indítványozó ellenkérelmében kifejtette, hogy az alperes hatóság által a bizonyításra vonatkozó fejtegetések elbírálására a felülvizsgálati eljárásban már nem kerülhet sor, a Kúria több eseti döntése is kimondja, hogy a bizonyítékok ismételt egybevetésének, felülmérlegelésének és újraértékelésének a felülvizsgálati eljárásban nincs helye. Az alperes hatóság felülvizsgálati kérelmében a szakértői vélemény megalapozatlanságát próbálja különböző számítási módok bemutatásán keresztül bizonyítani.

A Kúria ítéletének indokolásában egyáltalán nem tér ki arra, hogy miért nem tartja megalapozottnak a felülvizsgálati ellenkérelmet. Ráadásul a Kúria indokolásából az sem derül ki, hogy az alperes felülvizsgálati kérelmében kifejtettek közül milyen módon függenek össze azzal a megállapítással, hogy a bíróság tévedett, amikor döntését jogkérdésben szakértői véleményre alapozta, amikor az alperes nem vitatta, hogy szakkérdésről lenne szó, csak a szakértői vélemény tartalmával nem értett egyet.

Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon, ez alól a Kúria sem kivétel, ezért a fent kifejtettek miatt sérült Indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. Cikk (1) bekezdésében biztosított indokolt bírósági döntéshez való joga.

A Kúria a jogerős határozat jogszabálysértő voltát csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között, az ott megjelölt jogszabályok tekintetében vizsgálhatja felül, amennyiben ezen túlterjeszkedik a döntés önkényessé is válhat. a bíróságok önkényes eljárásával kapcsolatban a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat megállapította, hogy „[h]a a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos

jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel”.

Az indokolt döntéshez való jogot sértette az is, hogy a Kúria jelen ügyben mindenfajta indokolás nélkül tért el korábbi gyakorlatáról, melyet ráadásul egy két héttel korábban hozott döntésében is megerősített. A dolog már csak azért is döbbenetes volt az Indítványozó számára, mert a **Kúria mindkét ügyben azonos összetételű tanácsban járt el**. A jogbiztonság követelménye és a jogos elvárások védelme nem foglalja magában a bevett ítélkezési gyakorlathoz való jogot (*Unédic kontra Franciaország*, § 74). Az esetjog fejlődése önmagában nem áll ellentétben a megfelelő igazságszolgáltatással, mivel a dinamikus és a fejlődést előmozdító hozzáállás hiánya megakadályozna minden reformot vagy javulást (*Atanasovski kontra „Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság”*, § 38). Utóbbi döntésben a Bíróság kimondta, hogy a kialakult ítélkezési gyakorlat léte azt a kötelezettséget rója a Legfelsőbb Bíróságra, hogy érdemibb módon indokolja az esetjogtól való eltérést – ennek elmulasztása ugyanis sértene az egyén megfelelően megindokolt döntéshez való jogát. Bizonyos esetekben a hazai ítélkezési gyakorlatnak a folyamatban levő polgári jogi eljárásokra kiható változásai sérthetik az Egyezményt (*Petko Petkov kontra Bulgária*, §§ 32-34).

A Kúriának a tisztességes eljáráshoz való jog alapján nem kell ugyanazon tényállás alapján feltétlenül ugyanolyan ítéletet hoznia. Mindazonáltal ezen jog alapján elvárható – tekintettel a jogállamiság elvére is –, hogy a bírósági eljárások kimenetele racionális kereteken belül kiszámítható legyen. Ezen követelmény minimuma, hogy a bíróságok, és különösen a legfőbb jogalkalmazó, a Kúria, a korábbi joggyakorlatától való eltérést nagyon alaposan indokoljon meg.

Mindez felveti a bírói függetlenség látszata meglétének sérelmét is. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság, tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül döntsön. A tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog része a pártatlanság követelménye, mely az eljárásban résztvevő személyekkel szembeni előítélet-mentes, elfogulatlan eljárás követelményét jeleníti meg. A pártatlanság követelményének van egy szubjektív, a bíró magatartásában rejlő és egy objektív, a szabályozásban megnyilvánuló követelménye {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [48]}.

A pártatlanság követelménye értelmében **el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében** {3242/2012. (IX. 28.) AB határozat, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a törvény által felállított bíróság függetlensége és pártatlansága egy olyan általános jogelv, amely a legalapvetőbb emberi jogok közé tartozik {lásd például: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]}.

Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes bírósági tárgyalás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28], lásd erről még: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. A pártatlanság követelményének tényleges érvényesülését elsődlegesen az eljárási törvényekben megfogalmazott kizárási szabályok garantálják.

A tisztességes eljárás egyik alapvető feltétele, hogy azt egy pártatlan és független bírói fórum folytassa le. A strasbourgi gyakorlat értelmében a függetlenség vizsgálatakor figyelemmel kell lenni az eljáró bíróság tagjainak függetlenségére, a tagok hivatali idejére, esetleges külső nyomás elleni garanciák meglétére és úgy összességében a testület függetlenként történő fellépésére. A Bíróság már a *Ringeisen v. Austria* ügyben (no. 2614/65, judgment 16 July 1971, § 95.) is kimondta, hogy a bíróság független kell legyen mind a végrehajtástól mind pedig a felektől.

A pártatlanság a strasbourgi gyakorlat értelmében egyrészt szubjektív másrészt objektív követelmény. A szubjektív pártatlanság a gyakorlat értelmében mindaddig fennállónak tekintendő, amíg annak ellenkezője nem bizonyul be. Az objektív pártatlanság kapcsán a *Fey v. Austria* ügyben (no. 14396/88, judgment of 24 February 1993, § 30.) kimondottak értelmében általában mindig vizsgálni kell, hogy fennállnak/fennállhatnak-e olyan körülmények, amely miatt felmerülhet a pártatlanság követelményének sérelme.

Jelen ügyben a pártatlanság követelménye a fentiekben bemutatott esetjog alapján sérült. Indítványozó számára érthetetlen volt – és máig is az -, hogy miért tér el indokolás nélkül egy bírói tanács a két héttel korábbi ítéletétől gyökeresen, melyet ráadásul ugyanazon felek közötti, teljesen analóg jogvitában hozott? Indítványozó rendelkezésére nem állnak rendelkezésére

információk egy esetleges nem megengedett, Kúriát ért befolyásolásról, de pontosan erre az esetre dolgozta ki a t. Alkotmánybíróság és az EJE az elvet, hogy egy bíróságnak nemcsak pártatlannak és függetlennek kell lennie, hanem annak is kell látszania. Jelen ügyben ez a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó alkotmányos elvárás súlyosan sérült.

A bírósághoz való jog és a jogorvoslathoz való jog megsértése

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint pedig - 3027/2018. (II. 6.) AB határozat - a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja az alkotmányszövegben kifejezetten nem nevesített **bírósághoz való jog** valamennyi feltételét is. (ABH 1998, 91, 98–99.) Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint **a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen.** Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is” (Indokolás [24]).

Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt is rögzítette, hogy a bírósághoz való fordulás alapvető joga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A személyek alanyai, alakítói és nem tárgyai, „elszenvedői” a bírósági eljárásnak. **Alaptörvényben biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogaikat és kötelességeiket elbírálja s ne csak az ezeket tartalmazó beadványról mondjon véleményt,** és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági döntés alapjául szolgáló tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére. [59/1993. (XI. 29.) AB határozat].

Az EJE értelmezésében a bírósághoz való jogot, egyik aspektusa a hozzáférés joga, azaz a bíróság előtti eljárás megindításához való jog (*Golder kontra Egyesült Királyság*, § 36). A „bírósághoz való jog” és a hozzáférés joga nem abszolút jogok. Korlátozásoknak vethetők alá, de ezek **nem szűkíthetők vagy csökkenthetők az egyének hozzáférést olyan módon vagy**

mértékben, amely már ezen jog lényegét vonná el (*Philis kontra Görögország*, § 59; *De Geouffre de la Pradelle kontra Franciaország*, § 28, és *Stanev kontra Bulgária* [GC], § 229).

Az ügy speciális körülményeitől függően ezen jog gyakorlati és hatékony jellege csorbulhat, például: olyan eljárásjogi korlátok miatt, amelyek kizárják vagy korlátozzák a bírósághoz való fordulás lehetőségét. **A nemzeti bíróságok különösen szigorú eljárásjogi jogértelmezése (eltúlzott formalizmus) megfoszthatja a kérelmezőket a bírósághoz való hozzáférés jogától** (*Perez de Rada Cavanilles kontra Spanyolország*, § 49; *Miragall Escolano kontra Spanyolország*, § 38; *Société anonyme Sotiris és Nikos Koutras ATTEE kontra Görögország*, § 20). Továbbá, a bírósághoz való jogba nemcsak eljárás megindításának joga tartozik bele, hanem a jogvita bíróság általi eldöntéséhez való jog is.

Fenti elvek jelen ügyre történő alkalmazása

Jelen ügyben a Kúria ítélete, mivel nem kötelezte új eljárás lefolytatására a hatóságokat és elutasította Indítványozó azon kereseteit, amelyekben teljesen azonos jogi érvelést adott elő, mint azon ügyben, ahol a Kúria a hatóságokat új eljárásra kötelezte az üzemterv hibájára történő hivatkozás el nem bírálása miatt **megfosztotta Indítványozót a bírósághoz való hozzáférés jogától, és ezzel összefüggésben a jogorvoslathoz való jogától is.**

A másodfokú hatóság egyik esetben sem bírálta el teljeskörűen az Indítványozó fellebbezését, amikor az erdőterv/térkép hibájára vonatkozó felvetéseire nem reagált, erre pedig Indítványozó mindegyik kereseti kérelmében azonos módon hivatkozott, a Kúria ítéletei azonban eltérő jogkövetkezményt fűznek a két azonos eljárási hibákkal lefolytatott ügghöz, és jelen esetben a az Indítványozó keresetének elutasításával megfosztotta Indítványozót az ügy érdemére kiható lényeges eljárási jogszabálysértést tartalmazó hatósági határozatok bírósági felülvizsgálatától.

Az alapjogkorlátozás vonatkozásában annak indokoltságát, illetve arányosságát kell vizsgálni. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése rögzíti az alkotmányos alapjogkorlátozás kritériumait. Eszerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Jelen esetben nem

azonosítható az az alkotmányos érték sem, aminek védelmében indokolt a korlátozás, ebből következően az arányosság kérdése fel sem merülhet.

Az Alaptörvény XXIV. Cikk (1) bekezdésének sérelme

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés első mondata értelmében „mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék”. A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog magában foglalja mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák, az iratokat megismerje és az igazgatási szervek a döntéseiket indokolják. Az elvek összefüggésben állnak a jó közigazgatás fogalmával, valamint a közigazgatási eljárásjog közös európai elveivel. Elvként érvényesül a pártatlan, részrehajlás nélküli ügyintézés, a jogegyenlőség, a diszkrimináció tilalma, valamint a tisztességes ügyintézés követelménye. A tisztességes hatósági eljárás alapvető követelménye, hogy a közigazgatási hatóság az eljárása során köteles megtartani és másokkal is megtartatni a jogszabályi rendelkezéseket. A tisztességes hatósági eljárás azonban nem pusztán a jogszabályok megtartásával azonos, bár az mindenképpen szükséges feltétele annak. [3311/2018 (X.16.) számú AB határozat]

Egy eljárási hiba csak akkor orvosolható, ha az érintett döntést felülvizsgálhatja egy független bírói fórum, ezért Alaptörvény-ellenes, hogy Indítványozónak a keresetében hivatkozott lényeges eljárásjogi hiba miatti jogsérelme nem orvosolható a Kúria ítélete miatt, ami sérti a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát. A Kúria ítélete – azáltal, hogy az azonos tényállású ügytől eltérően nem kötelezte új eljárás lefolytatására a hatóságot – az ügy érdemére kiható lényeges eljárásjogi szabálysértést hagyott figyelmen kívül, megfosztva Indítványozót attól, hogy az üzemterv hibájára vonatkozó hivatkozására történő fellebbezését elbírálják egy megismételt hatósági eljárásban.

A közigazgatási iratanyagból egyértelműen megállapítható, hogy Indítványozó hivatkozott az üzemterv hibájára és kereseti kérelmében ezen hivatkozás figyelmen kívül hagyására, és bár a hatóság a Ket. 105. § (1) bekezdése értelmében nincs kötve a fellebbezés tartalmához, az mindenképpen minősül, ha az ügy érdemére kiható érvelésre nem reagál, ezzel kapcsolatos érvelését nem fejti ki. A Kúria ítélete tehát mivel nem teszi lehetővé ennek lényeges eljárási

jogszabálysértésnek egy megismételt hatósági eljárásban történő megoldását az Indítványozónak a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapvető jogát teljes mértékben kiüresíti.

A fentiekben kifejtett részletes indokok alapján kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Kúria Kfv.VI.37.116/2018/6. számú ítéletét, mint alaptörvény-ellenes bírói döntést megsemmisíteni szíveskedjék.

Kelt. Budapest, 2019. szeptember 6.

